

יישום גישת המערכת הבטוחה בתחבורה הציבורית בישראל: בין חזון למציאות

פרופ' הלל בר-גרא
המדען הראשי

מחויבים
לאנשים שבדרך

דלבי"ד
הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים

על סדר היום

גישת המערכת הבטוחה

בטיחות באוטובוסים בישראל

רעיונות מהעולם

סיכום

גישת המערכת הבטוחה

תחומי הליבה בגישת המערכת הבטוחה

עקרונות המערכת הבטוחה

אנשים עושים
טעויות

משתמשי הדרך
הם פגיעים

היפגעות בלתי
הפיכה אינה קבילה

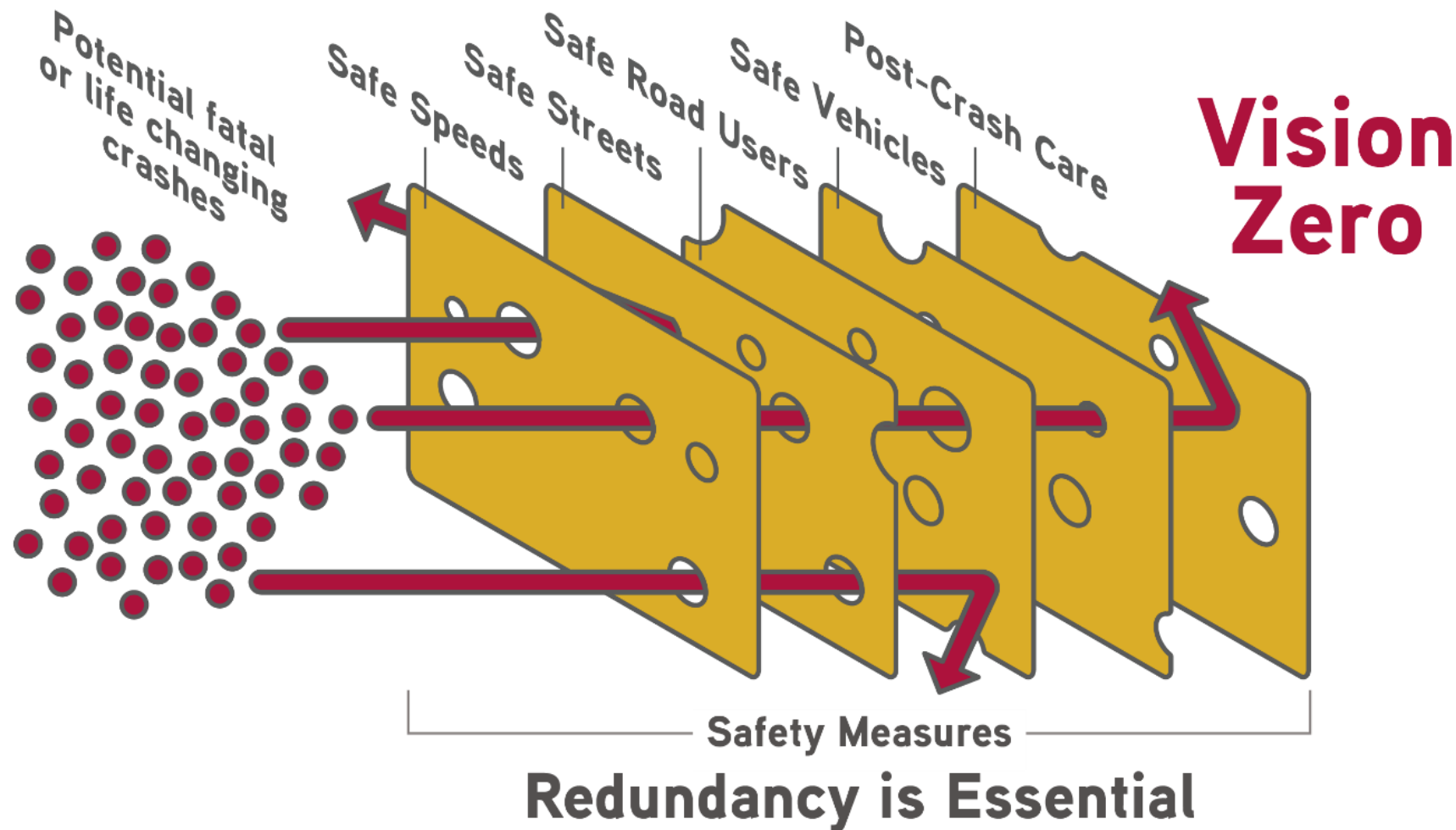

התמקדות במניעה
פרואקטיבית

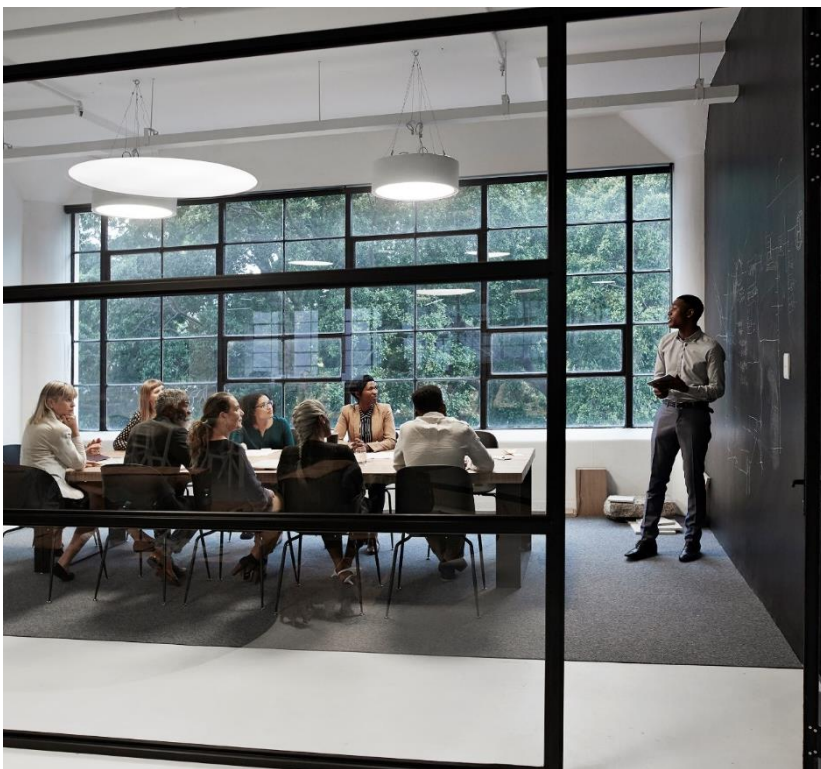

האחריות
משותפת

הפוטנציאל בגישת "המערכת"

האתגרים בגישת "המערכת"

• תאום

• עצמאות וגמישות

• הכרה והוקרה

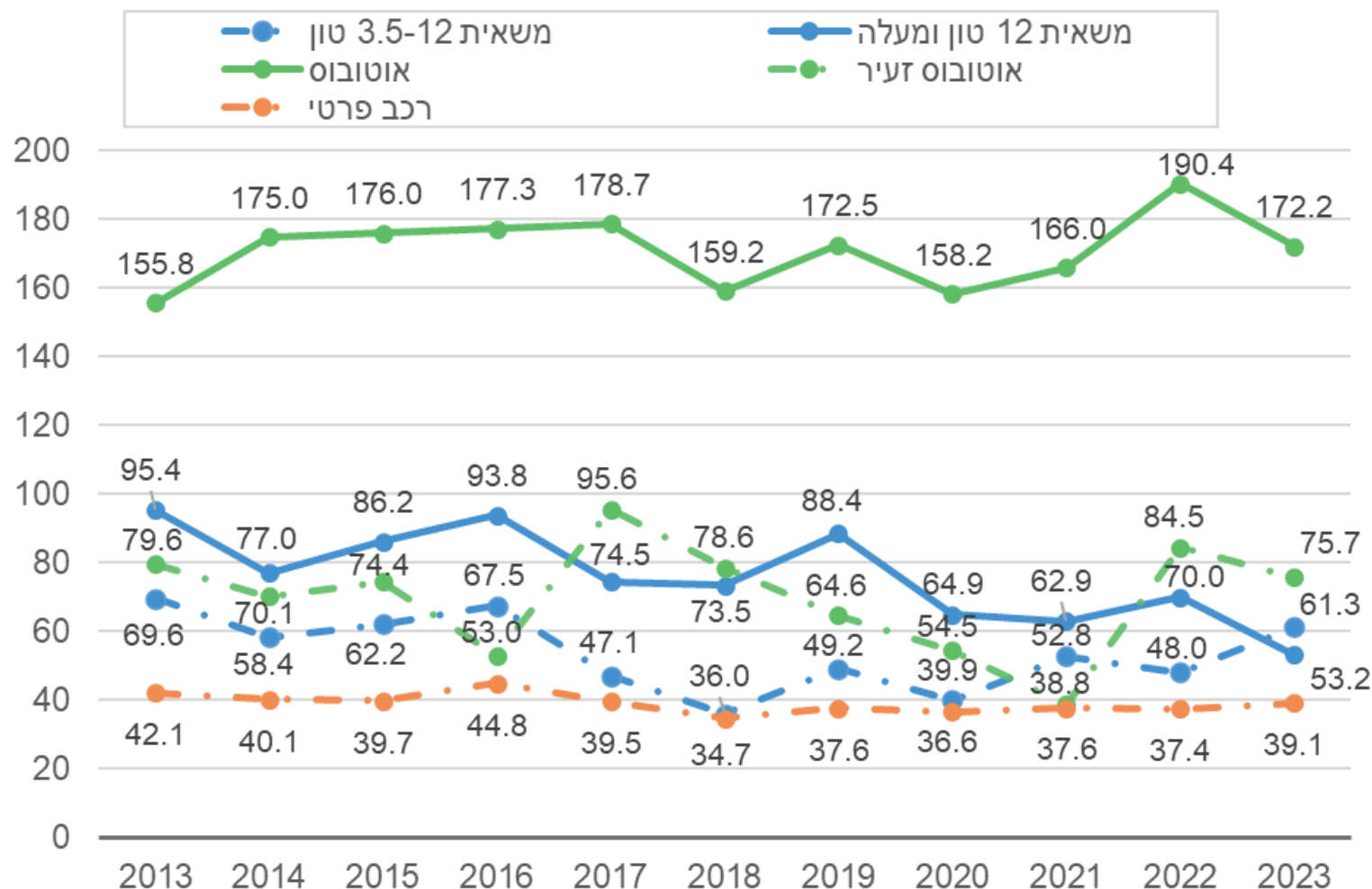
• הגדרת תחומי אחריות

בטיחות באוטובוסים בישראל

שיעור מעורבות לפי סוג רכב מעורב (רכב כבד ורכב פרטי) בהיפגעות חמורה (הרוגים ופצועים קשה) בתאונות דרכים, למיליארד ק"מ נסועה

תמונת מצב:

- ביחס לנסועת רכב, שיעור ההיפגעות החמורה בתאונות דרכים במעורבות אוטובוסים גדול פי שש לעומת רכב פרטי.
- ביחס לנסועת נוסע, שיעור ההיפגעות החמורה בתאונות דרכים במעורבות אוטובוסים בערך חצי מרכב פרטי.
- אוטובוסים ואוטובוסים זעירים היו מעורבים בכ- 10% מהתאונות הקטלניות בשנת 2023

מנגנון ייחודי לישראל

פוטנציאל תועלת גבוה

היישום כיום: כ 200 נהגים לקצין בטיחות

אתגרים: קשר אישי לנהג, עומס משימות גבוה

השלכות: התפקיד אינו אטרקטיבי

הרשות הארצית לתחבורה ציבורית

באתר אודות הרשות המונח "בטיחות" מופיע שש פעמים.

- חזון: "קיום ופיתוח תחבורה ציבורית יעילה ... ושמירה על **בטיחות** הנוסעים ואיכות הסביבה."
- ערכים חברתיים: איכות השירות, צדק, קיימות, **בטיחות**, שיתוף הציבור.
- פיקוח ואסדרת תחומי הנדסת הרכבות ורגולציה על **הבטיחות** וניהול סיכונים של תחום הרכבות בישראל.
- משרד/שר התחבורה והבטיחות בדרכים (שלוש פעמים)
- עקרונות: אין קשר לבטיחות
- תפקידים: אין קשר לבטיחות

https://www.gov.il/he/pages/about_public_transportaion_authority

תמריצים קיימים במכרזים של אשכולות אוטובוסים

מנגנון ייחודי לישראל

קנסות על חריגות בזמן היציאה (לפי חוזה)

ניקוד על תפקוד (משפיע במכרזים)

אתגרים: התמריצים לא מועילים לבטיחות

יוזמות חדשות

- ❖ חובת דיווח על תאונות במעורבות אוטובוסים
(הנחיה של רשות תח"צ, החל מ 1.1.2025)
- ❖ תחרות "חברה בטוחה" (אגף פיקוח ובקרת כלי רכב)
- ❖ מערכת מעקב נהיגה באוטובוסים (רשות תח"צ)
- ❖ רכבת על גלגלים – ART (בקרת JERK)
- ❖ ISO-39001 תקן ניהול בטיחות במערך תעבורה

ניהול מהירויות באוטובוסים

❖ בקרת מהירות חכמה (ISA):

❖ בכלי רכב שהגיעו לארץ מ 1.1.2025

❖ מספקת התראות לנהג, ללא התערבות אקטיבית

❖ טכוגרף דיגיטאלי (דור א') עדיין לא בשימוש

❖ יש נתוני GPS לכל האוטובוסים, מאפשרים ניטור מהירויות, עד כה לא בשימוש.

והפתרון בישראל?

ניהול מהירויות באוטובוסים

❖ פסי האטה במת"צים (למשל באשדוד)

רעיונות מהעולם

רעיונות מהעולם

- Bus safety standard (London)
  - Active Intelligent Speed Assistance
  - Direct vision standard
- CLOCS / CLOCS-A (UK, AU)
  - Bronze/Silver/Gold standards
- Road safety management leadership program (Melbourne)
- Driving time limit (EU), 9h vs. 12h in Israel

<https://content.tfl.gov.uk/bus-safety-standard-bus-vision.pdf>).

<https://clocs.org.uk/>; <https://clocs-a.org.au/>

<https://www.monash.edu/muarc/news-and-events/events/muarc-road-safety-management-leadership-program>

סיכום

שיפור הבטיחות באוטובוסים בישראל

הזדמנויות נוספות

- מימוש אחריות שילוחית
- תמריצים חיוביים
- מעבר לדרישות המינימום בחוזה
- על סמך תקופה רצופה ללא אירועים

בטיחות באוטובוסים בישראל

אתגרים מרכזיים

- שילוב הבטיחות כתחום ליבה ברשות לתחבורה ציבורית
- תמריצים מותאמים לבטיחות
- העצמת נהגים וקציני בטיחות
- ניהול מהירויות